

आदर्शप्रश्नपत्रम् (बहुविकल्पात्मकम्)

प्रथमसत्रीया परीक्षा (2021-22)

कक्षा – द्वादशी (XII)

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) कोड सं. – 022)

अवधि: – सार्धैकहोरा

सम्पूर्णाङ्काः – 40

1.	<p>अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कितपदानि आधृत्य समुचितं प्रश्नवाचकं पदं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत— (केवलं प्रश्नपञ्चकम्)</p> <p>(i) ये अविद्याम् उपासते <u>अन्धन्तमः</u> प्रविशन्ति । (क) कीदृशः (ख) कुत्र (ग) कथम् (घ) कः</p> <p>(ii) गुरुप्रदेयाधिकनिः स्पृहः <u>अर्थी</u> अभिनन्द्यः अभूत् । (क) कः (ख) का (ग) कीदृशः (घ) किम्</p> <p>(iii) शिशोरपि <u>दृप्तां</u> वाचं न सहन्ते । (क) काम् (ख) केषाम् (ग) कीदृशीम् (घ) कम्</p> <p>(iv) पुरुषः <u>कर्मणाम्</u> अनारम्भात् नैष्कर्म्यं न अश्नुते । (क) कस्याम् (ख) कासाम् (ग) काम् (घ) केषाम्</p> <p>(v) विषयेषु अत्यासङ्गः <u>पुरुषं</u> नाशयति । (क) किम् (ख) कम् (ग) काम् (घ) कीदृशम्</p> <p>(vi) कुमार! तथा प्रयतेथाः यथा न धिक्क्रयसे <u>गुरुभिः</u> । (क) कैः (ख) काभिः (ग) केभ्यः (घ) केन</p> <p>(vii) योगः <u>कर्मसु</u> कौशलम् । (क) कासु (ख) कस्मिन् (ग) केषु (घ) कुत्र</p>	1×5=5
2.	<p>यथानिर्देशम् उचितम् उत्तरं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नपञ्चकम्)</p> <p>(i) 'उपात्तविद्यो गुरुदक्षिणार्थी कौत्सः प्रपेदे वरतन्तुशिष्यः' अत्र 'प्रपेदे' इति क्रियापदस्यकर्तृपदं किम्?</p>	1×5=5

	<p>(क) कौत्सः (ख) वरतन्तुशिष्यः (ग) उपात्तविद्यः (घ) शिष्यः</p> <p>(ii) 'न कर्मणाम् अनारम्भात् नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्रुते' अत्र 'पुरुषः' इति कर्तृपदस्य क्रियापदं किम्? (क) अनारम्भात् (ख) नैष्कर्म्यम् (ग) अश्रुते (घ) कर्मणाम्</p> <p>(iii) 'मनो मे सम्मोहस्थिरमपि हरत्येष बलवान्' अस्मिन् वाक्ये 'मनः' इति पदस्य विशेषणपदं किम् ? (क) हरति (ख) बलवान् (ग) एषः (घ) सम्मोहस्थिरम्</p> <p>(iv) 'अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः' वाक्येऽस्मिन् विशेष्यपदं किम्? (क) दारुणः (ख) लक्ष्मीमदः (ग) अपरिणामोपशमः (घ) मदः</p> <p>(v) "रघुकौत्ससंवादः" इति पाठः कस्मात् ग्रन्थात् सङ्कलितः? (क) उत्तररामचरितात् (ख) कादम्बरीतः (ग) रघुवंशात् (घ) गीतायाः</p> <p>(vi) 'कर्मणैव हि संसिद्धिमास्थिताः जनकादयः' इति वाक्यं कस्मात् ग्रन्थात् गृहीतम्? (क) कादम्बर्याः (ख) रघुवंशात् (ग) ईशावास्योपनिषदः (घ) गीतायाः</p> <p>(vii) "उत्तररामचरितम्" इति नाटकस्य रचयिता कः? (क) भवभूतिः (ख) कालिदासः (ग) बाणभट्टः (घ) व्यासः</p>	
3.	<p>अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रसङ्गानुसारं समुचितम् अर्थं विकल्पेभ्यः चिनुत- (केवलं प्रश्नपञ्चकम्)</p> <p>(i) केवलं च <u>निसर्गत</u> एवातिगहनं तमो यौवनप्रभवम्। (क) प्रकृत्या (ख) स्वाभाविकरूपेण (ग) निर्माणेन (घ) रचितेन</p> <p>(ii) तस्मिन्नपो <u>मातरिश्वा</u> दधाति ।। (क) माता (ख) अश्वः (ग) जलम् (घ) वायुः</p>	1x5=5

	<p>(iii) <u>विशांपतिः</u> विष्टरभाजमारात्। (क) चन्द्रः (ख) प्रजा (ग) राजा (घ) निशा</p> <p>(iv) शिष्टानध्याय इति <u>अस्खलितं</u> खेलतां बटूनां कोलाहलः। (क) अनियन्त्रितम् (ख) अस्थिरम् (ग) निरन्तरम् (घ) खण्डितम्</p> <p>(v) रघोरुदारामपि <u>गाम्</u> निशम्य। (क) धेनुम् (ख) वाणीम् (ग) गीतम् (घ) गतिम्</p> <p>(vi) अन्यदेव <u>आहुः</u> विद्यया। (क) शृण्वन्ति (ख) आह्वयन्ति (ग) कथयन्तु (घ) कथयन्ति</p> <p>(vii) <u>उत्सङ्गे</u> गृहीत्वा आत्मगतम्। (क) सम्पर्के (ख) सत्सङ्गे (ग) अङ्गे (घ) उत्पन्ने</p>	
4.	<p><u>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नत्रयम्)</u></p> <p>(i) “विद्ययाऽमृतमश्नुते” इति पाठः कुतः सङ्कलितः? (क) छान्दोग्योपनिषदः (ख) ईशावास्योपनिषदः (ग) केनोपनिषदः (घ) कठोपनिषदः</p> <p>(ii) एतासु का बाणभट्टस्य रचना अस्ति? (क) उत्तररामचरितम् (ख) मेघदूतम् (ग) हर्षचरितम् (घ) रघुवंशम्</p> <p>(iii) “बालकौतुकम्” इति पाठः कस्मात् ग्रन्थात् सङ्गृहीतः? (क) उत्तररामचरितात् (ख) महावीरचरितात् (ग) रामायणात् (घ) कादम्बर्याः</p> <p>(iv) “श्रीमद्भगवद्गीताम्” कः अरचयत्? (क) कालिदासः (ख) वाल्मीकिः (ग) श्रीकृष्णः (घ) व्यासः</p>	1×3=3
5.	<p><u>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत - (केवलं प्रश्नत्रयम्)</u></p> <p>(i) “विक्रमाङ्कदेवचरितम्” कस्य रचना अस्ति? (क) बाणभट्टस्य (ख) पद्मगुप्तस्य (ग) कल्हणस्य (घ) बिल्हणस्य</p>	1×3=3

	<p>(ii) “दशकुमारचरितम्” इति ग्रन्थस्य रचयिता कः?</p> <p>(क) दण्डी (ख) सुबन्धुः (ग) बाणभट्टः (घ) भट्टनारायणः</p> <p>(iii) “शिवराजविजयम्” इति ग्रन्थे कति निःश्वासाः सन्ति?</p> <p>(क) चतुर्दश (ख) अष्टादश (ग) द्वादश (घ) षोडश</p> <p>(iv) “गद्यपद्यमयं काव्यम्” किं कथ्यते?</p> <p>(क) खण्डकाव्यम् (ख) चम्पू (ग) गीतिकाव्यम् (घ) नाटकम्</p>	
6.	<p>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत - (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)</p> <p>(i) रूपकाणां कति भेदाः सन्ति?</p> <p>(क) अष्ट (ख) सप्त (ग) नव (घ) दश</p> <p>(ii) “नाट्यशास्त्रम्” कः रचितवान्?</p> <p>(क) भासः (ख) कालिदासः (ग) भरतमुनिः (घ) व्यासः</p> <p>(iii) “विशाखदत्तः” कं नाटकम् अरचयत्?</p> <p>(क) कर्णभारम् (ख) मुद्राराक्षसम् (ग) मालविकाग्निमित्रम् (घ) दण्डी</p> <p>(iv) “वेणीसंहारम्” इति कः रचितवान्?</p> <p>(क) भट्टनारायणः (ख) भासः (ग) भवभूतिः (घ) कालिदासः</p> <p>(v) नाट्यस्य विषये “अभिनयः” कस्मात् वेदात् गृहीतः?</p> <p>(क) सामवेदात् (ख) ऋग्वेदात् (ग) यजुर्वेदात् (घ) अथर्ववेदात्</p>	1×4=4
7.	<p>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत - (केवलं प्रश्नपञ्चकम्)</p> <p>(i) ‘सूर्याश्वैर्यदि मासजौसततगाः...’ अस्याः परिभाषायाः अवशिष्टांशं किम्?</p> <p>(क) मालिनी भोगिलोकैः (ख) शार्दूलविक्रीडितम् (ग) शिखरिणी (घ) पादौ यदीयावुपजातयस्ताः</p> <p>(ii) ‘..... तभजाजगौगः’ परिभाषायाः पूर्वाद्धं किम् ?</p> <p>(क) उक्ता वसन्ततिलका (ख) मन्दाक्रान्ताम्बुधि (ग) स्यादिन्द्रवज्रा (घ) रसैः रुद्रैश्छिन्ना</p>	1×5=5

	<p>(iii) 'अनुष्टुप्' छन्दसः उदाहरणं किम्?</p> <p>(क) तमर्चयित्वा विधिवद् विधिज्ञः तपोधनं मानधनाग्रयायी (ख) वत्सायाश्च रघूद्वहस्य च शिशावस्मिन्नभिव्यज्यते (ग) उत्साहसम्पन्नमदीर्घसूत्रम् क्रियाविधिज्ञं व्यसनेष्वसक्तम् (घ) कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन</p> <p>(iv) 'उपजाति' छन्दसः उदाहरणं चिनुत।</p> <p>(क) अस्त्युत्तरस्यां दिशि देवतात्मा (ख) पश्चात् पुच्छं वहति विपुलं तच्च धूनोत्यजस्रम् (ग) भवन्ति नम्रास्तरवः फलोद्गमैः (घ) पापान्निवारयति योजयते हिताय</p> <p>(v) 'रसैरुद्रैश्छिन्ना' एतस्याः परिभाषायाः उत्तरार्द्धं पूर्यत।</p> <p>(क) उदीरितौ जरौ (ख) यमनसभलागः शिखरिणी (ग) मालिनी भोगिलोकैः (घ) शार्दूलविक्रीडितम्</p> <p>(vi) 'पश्चात् पुच्छं वहति विपुलं तच्च धूनोत्यजस्रम्' अस्यां पङ्क्तौ किं छन्दः?</p> <p>(क) इन्द्रवज्रा (ख) शिखरिणी (ग) वंशस्थम् (घ) मन्दाक्रान्ता</p>	
8.	<p>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत –(केवलं प्रश्नत्रयम्)</p> <p>(i) जगणस्य रूपं किम्?</p> <p>(क) SS I (ख) SSS (ग) III (घ) IS I</p> <p>(ii) 'हविषा' इत्यत्र को गणः?</p> <p>(क) रगण (ख) सगण (ग) भगण (घ) तगण</p> <p>(iii) यगणस्य किं स्वरूपम्?</p> <p>(क) ISS (ख) III (ग) SII (घ) SSS</p> <p>(iv) 'पावका' इत्यत्र कः गणः?</p> <p>(क) मगण (ख) भगण (ग) रगण (घ) मगण</p>	1×3=3

<p>9.</p>	<p>अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)</p> <p>(i) 'सत्यर्थे पृथगर्थायाः स्वरव्यञ्जनसंहतेः।' इदं कस्यालङ्कारस्य लक्षणम्? (क) अनुप्रासस्य (ख) यमकस्य (ग) श्लेषस्य (घ) उत्प्रेक्षा</p> <p>(ii) 'यद्यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः' अस्यां पङ्क्तौ कः अलङ्कारः? (क) रूपकम् (ख) श्लेषः (ग) अनुप्रासः (घ) यमकः</p> <p>(iii) अनुप्रासस्य लक्षणं किम्? (क) वर्णसाम्यमनुप्रासः (ख) भवेत् सम्भावनोत्प्रेक्षा (ग) साधर्म्यमुपमा भेदे (घ) भवेदर्थान्तरन्यासोऽनुसक्तार्थान्तराभिधा</p> <p>(iv) काव्ये यदा उपमेये उपमानस्य आरोपः भवति तदा कः अलङ्कारः कथ्यते? (क) उत्प्रेक्षा (ख) उपमा (ग) यमकः (घ) रूपकम्</p> <p>(v) 'श्लिष्टैः पदैरनेकार्थाभिधाने...' इति कस्यालङ्कारस्य लक्षणम्? (क) अर्थान्तरन्यासस्य (ख) श्लेषस्य (ग) उपमायाः (घ) यमकस्य</p>	<p>1×4=4</p>
<p>10.</p>	<p>अधोलिखितवाक्येषु प्रयुक्तम् अलङ्कारं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत -(केवलं प्रश्नत्रयम्)</p> <p>(i) आरण्यकोपात्तफलप्रसूतिः स्तम्बेन नीवार इवावशिष्टः । (क) उत्प्रेक्षा (ख) उपमा (ग) श्लेषः (घ) अतिशयोक्तिः</p> <p>(ii) रमते न मरालस्य मानसं मानसं विना । (क) यमकः (ख) अनुप्रासः (ग) रूपकम् (घ) उपमा</p> <p>(iii) निपुणं निरुप्यमाणो वत्साया मे वध्वा मुखचन्द्रेणापि संवदत्येव । (क) उपमा (ख) अर्थान्तरन्यासः (ग) रूपकम् (घ) श्लेषः</p> <p>(iv) प्रतारणकुशलैर्धूर्तैः प्रतार्यमाणा वित्तमदमत्तचित्ता । (क) अर्थान्तरन्यासः (ख) यमकः (ग) श्लेषः (घ) अनुप्रासः</p>	<p>1×3=3</p>
